MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ MUISTIO **HE 261/2018 vp**
Luonnonvaraosasto 5.2.2019
Metsäneuvos Kokkonen

Viite: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsätuhojen torjunnasta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta (HE 261/2018 vp); vastine asiantuntijalausunnoista

Maa- ja metsätalousvaliokunnalle

Maa- ja metsätalousvaliokunta on saanut lausunnot viitekohdassa mainitusta esityksestä Koneyrittäjien liitolta, Luonnonvarakeskukselta, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:ltä, Metsäteollisuus ry:ltä, Suomen metsäkeskukselta sekä ympäristöministeriöltä. Kaikki lausunnonantajat joko kannattivat esitystä tai heillä ei ollut siihen huomautettavaa.

MTK ry nosti metsätuholakia koskevan lakimuutoksen (HE 261/2018 vp) lausunnossaan ja kuulemisen yhteydessä epäkohdan, joka koskee metsälain (1093/1996) ja samalla metsätuholain (1087/2013) soveltamisalaa. MTK ry toteaa kyseisten lakien olevan voimassa yleiskaava-alueilla ainoastaan maa- ja metsätalouteen ja virkistyskäyttöön osoitetuilla alueilla. Lakien soveltamisalan ulkopuolelle jää yleiskaava-alueilla nykyisin laajoja metsäalueita, joiden pääasiallinen käyttö tosiasiassa on metsätalous. Laaja-alaisen metsätuhon ulottuessa tällaiselle alueelle on epäselvää, kuinka ja millä perusteella torjuntatoimia voidaan suorittaa ja syntyykö maanomistajille oikeutta korvaksiin. MTK ry:n esittämä asia ei suoraan liity käsiteltävään hallituksen esitykseen, mutta maa- ja metsätalousministeriö toteaa asiasta seuraavaa.

Maankäytön suunnittelujärjestelmään kuuluvat maakuntakaava, yleiskaava ja asemakaava. Maakuntakaavalla ratkaistaan alueidenkäytön maakunnalliset kysymykset, kun taas yleiskaavassa osoitetaan alueiden käytön päämäärät kunnassa. Yleiskaava ohjaa yksityiskohtaisempien asemakaavojen laatimista. Esillä olevan kysymyksen johdosta yleiskaava on merkittävin kaavataso.

Yleiskaavalla ohjataan kaava-alueen käyttöä yleispiirteisesti määrittelemällä ja sovittamalla yhteen esimerkiksi asuinalueiden, työpaikkojen, palvelujen ja liikenneväylien sijainti. Uudet rakentamiseen varatut alueet sijoittuvat usein metsäalueille. Kaikki kaavamerkinnät eivät kuitenkaan toteudu käytännössä heti, vaan osa alueista säilyy metsäisinä useita vuosia. Ne eivät kuitenkaan kuulu metsälain ja sitä kautta myöskään metsätuholain soveltamisalaan. Metsätuhon sattuessa ei maa- ja metsätalousministeriön määräyksestä tehtävää metsätuholain 9 §:n mukaista torjuntaa voida ulottaa tällaisille alueille.

Voimassa olevia yleiskaavoja on noin 2 700 kappaletta. Edellä mainittujen alueiden kokonaismäärästä ei ole olemassa tietoa, sillä kaava-aineistoja ei ole digitoituna, harmonisoituna eikä ajantasaisena saatavilla. Myöskään kaavojen toteutumisesta ei ole saatavissa tietoa, joten arviota alueiden määrästä on mahdotonta antaa.

Tällä hetkellä on käynnissä ympäristöministeriön vetämä maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistus. Edellä kuvattu epäkohta on nostettu valmistelussa esille. Lisäksi kaavoitukseen ja kaavojen digitalisointiin liittyvät asiat kuuluvat ympäristöministeriön vastuulle. Maa- ja metsätalousministeriö on käynnistämässä metsä- ja metsätuholain arvioinnin, jossa on tarkoitus myös selvittää asiaa. Vasta saadun selvityksen perusteella on mahdollista arvioida, millaisia lainsäädäntö- tai muita toimia asiassa on mahdollista tehdä.